

ΠΙΛΟΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΣΥΝΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΜΕΛΩΝ ΕΔΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΤΗΣ ΕΝΣΥΝΑΙΣΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΠΟΔΟΧΗΣ

Μαρία Κουφού

Εκπαιδευτικός Ειδικής Αγωγής, Ψυχολόγος, MSc Σχολικής Ψυχολογίας, Γενικό Λύκειο Ιαλυσού

Εισαγωγή

Η έννοια της συνδιδασκαλίας (co-teaching) στο Γυμνάσιο σε συνεργασία με την ενεργό παρουσία της ΕΔΥ (Επιτροπής Διεπιστημονικής Υποστήριξης), έχει αναδειχθεί ως βασικό εργαλείο συμπεριληπτικής εκπαίδευσης (Friend & Cook, 2016). Παράλληλα, η χρήση ψηφιακών συνεργατικών εργαλείων όπως το Mentimeter, το Padlet και το Canva ενισχύει τη συμμετοχή όλων των μαθητών, ενθαρρύνει τη συναισθηματική έκφραση και καλλιεργεί κοινωνικές δεξιότητες (Selwyn, 2016). Η παρούσα ανακοίνωση παρουσιάζει ένα πρακτικό πλαίσιο συνδιδασκαλίας, στο οποίο αξιοποιούνται τα παραπάνω εργαλεία σε μαθησιακό περιβάλλον Γ' Γυμνασίου, με στόχο την καλλιέργεια της ενσυναίσθησης και της αποδοχής καθώς και τη στήριξη της ενεργούς συμμετοχής και της ψυχοκοινωνικής ενδυνάμωσης όλων των μαθητών, ιδίως εκείνων με Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες (Villa et al., 2013).

Πιλοτική εφαρμογή

Η πιλοτική εφαρμογή πραγματοποιήθηκε στο μάθημα της Γλωσσικής Διδασκαλίας σε 25 μαθητές Γ' Γυμνασίου στην 3η θεματική ενότητα του σχολικού βιβλίου η οποία πραγματεύεται τη διαφορετικότητα, το σεβασμό και τη συμπεριληψη. Η Ψυχολόγος και η Κοινωνική Λειτουργός οργάνωσαν και διαχειρίστηκαν τις βιωματικές δραστηριότητες, ενισχύοντας την ψυχική ενδυνάμωση των μαθητών/τριών. Η εκπαιδευτικός οργάνωσε και καθοδήγησε τη διδασκαλία της ενότητας με επίκεντρο την καλλιέργεια της κριτικής σκέψης και της ενσυναίσθησης. Επιλέγησαν κείμενα και δραστηριότητες που προάγουν την αποδοχή της διαφορετικότητας και διαμορφώνουν ένα ασφαλές παιδαγωγικό πλαίσιο, όπου ενθαρρύνεται ο διάλογος, η αυτοέκφραση και η συνεργασία μεταξύ όλων των μαθητών/τριών. Αξιοποιήθηκαν τα εξής ψηφιακά εργαλεία:

- Mentimeter: Δημιουργήθηκε word cloud με την ερώτηση: «Τι σημαίνει για σένα αποδοχή?»
- Padlet: Οι μαθητές/τριες μοιράστηκαν τις σκέψεις και τις εμπειρίες τους που σχετίζονται με τον αποκλεισμό και την αποδοχή.
- Canva: Για τη συνεργατική δημιουργία αφισών με θέμα τη διαφορετικότητα.

Συμπεράσματα

Η συνδιδασκαλία με χρήση ψηφιακών εργαλείων φαίνεται να ενισχύει την ενεργό συμμετοχή όλων των μαθητών, ακόμη και όσων εμφανίζουν κοινωνική απόσυρση ή μαθησιακές δυσκολίες, την αυτοέκφραση και την ανάπτυξη συναισθηματικής νοημοσύνης καθώς και την ουσιαστική συνεργασία μεταξύ εκπαιδευτικών και μελών της ΕΔΥ. Η παρέμβαση βασίζεται στη θεωρία του Vygotsky για τη «Ζώνη Επικείμενης Ανάπτυξης» (Vygotsky, 1978), σύμφωνα με την οποία η μάθηση επιτυγχάνεται μέσα από τη διαμεσολάβηση ενός πιο ικανού προσώπου, εντός ενός κοινωνικού και πολιτισμικού πλαισίου. Η συνεργασία του εκπαιδευτικού και των μελών της ΕΔΥ δημιουργεί τις συνθήκες για αυτήν τη διαμεσολάβηση, ιδιαίτερα για μαθητές που χρειάζονται εξατομικευμένη υποστήριξη. Παράλληλα, η δράση ευθυγραμμίζεται με τις βασικές αρχές της διαφοροποιημένης διδασκαλίας (Tomlinson, 2014), οι οποίες επιτρέπουν την προσαρμογή της μεθοδολογίας και του περιεχομένου ώστε να ανταποκρίνεται στις πολλαπλές ανάγκες των μαθητών. Η χρήση εργαλείων όπως το Mentimeter, το Padlet και το Canva ενισχύει αυτή τη διαφοροποίηση με εναλλακτικούς τρόπους συμμετοχής και έκφρασης. Επιπλέον, η προσέγγιση είναι σε απόλυτη συμφωνία με το πλαίσιο της συμπεριληπτικής εκπαίδευσης, όπως ορίζεται από το Υπουργείο Παιδείας (2023), με στόχο την πλήρη συμμετοχή και ενδυνάμωση όλων των μαθητών σε ένα σχολείο για όλους.

Στόχοι

Ο βασικός στόχος ήταν η δημιουργία ενός ευέλικτου, ψηφιακά υποστηριζόμενου πλαισίου συνδιδασκαλίας που να επιτρέπει τη συμμετοχή όλων των μαθητών/τριών ανεξαρτήτως μαθησιακών δυσκολιών ή ψυχοκοινωνικών προκλήσεων, την καλλιέργεια της ενσυναίσθησης, της αποδοχής της διαφορετικότητας και της ψυχικής ανθεκτικότητας και την άμεση αξιοποίηση της ανατροφοδότησης από τους μαθητές/τριες σε πραγματικό χρόνο.

Αποτελέσματα

Η ανατροφοδότηση των μαθητών/τριών επιβεβαίωσε τη θετική αποδοχή και την αποτελεσματικότητα της πιλοτικής δράσης. Συγκεκριμένα, το 85% των μαθητών/τριών δήλωσε ότι ένωσε πως η γνώμη του μετράει, γεγονός που φανερώνει την ενίσχυση της αυτενέργειας και της συμμετοχικότητας μέσα στην τάξη. Επιπλέον, το 78% ανέφερε πως η δραστηριότητα τους βοήθησε να κατανοήσουν καλύτερα τους άλλους, στοιχείο που επιβεβαιώνει την επίτευξη του στόχου για καλλιέργεια της ενσυναίσθησης και της αποδοχής της διαφορετικότητας. Ιδιαίτερα ενθαρρυντικό είναι το γεγονός ότι το 91% θα επιθυμούσε να ξανασυμμετάσχει σε αντίστοιχη δράση, υποδεικνύοντας υψηλό βαθμό εμπλοκής, ικανοποίησης και ουσιαστικής σύνδεσης με το περιεχόμενο και τον τρόπο υλοποίησης της διδασκαλίας. Τα δεδομένα αυτά αναδεικνύουν τη σημασία δημιουργίας ασφαλών, συμπεριληπτικών μαθησιακών πλαισίων, όπου κάθε μαθητής/τρια νιώθει ότι έχει φωνή, θέση και αξία.

Συζήτηση

Τα αποτελέσματα της πιλοτικής δράσης αναδεικνύουν τη σημασία της συνδιδασκαλίας με τη συμμετοχή μελών της ΕΔΥ και τη χρήση ψηφιακών εργαλείων ως αποτελεσματική στρατηγική ενίσχυσης της συμμετοχικότητας, της ενσυναίσθησης και της αποδοχής της διαφορετικότητας. Το γεγονός ότι το 85% των μαθητών/τριών δήλωσε πως ένωσε ότι η γνώμη του μετράει, υποδηλώνει την ενίσχυση της αυτενέργειας και της προσωπικής φωνής μέσα στην εκπαιδευτική διαδικασία, επιβεβαιώνοντας τη δυναμική των περιβαλλόντων που καλλιεργούν το αίσθημα ασφάλειας και αναγνώρισης. Παράλληλα, το υψηλό ποσοστό (78%) των μαθητών/τριών που ανέφερε βελτίωση της ικανότητάς του να κατανοεί τους άλλους δείχνει ότι η στοχευμένη αξιοποίηση βιωματικών και ψηφιακών δραστηριοτήτων μπορεί να συμβάλει ουσιαστικά στην ανάπτυξη συναισθηματικής νοημοσύνης.

Η προσέγγιση αυτή, ωστόσο, δεν στερείται περιορισμών. Η πιλοτική εφαρμογή περιορίστηκε σε μικρό δείγμα (25 μαθητές/τριες) και σύντομη χρονική διάρκεια, χωρίς ομάδα ελέγχου ή μακροχρόνια παρακολούθηση των αποτελεσμάτων. Επιπλέον, τα δεδομένα βασίστηκαν σε αυτοαναφορικές απαντήσεις των μαθητών/τριών, γεγονός που ενδέχεται να επηρεάζεται από κοινωνικά επιθυμητές απαντήσεις. Παρ' όλα αυτά, τα θετικά ποσοστά αποδοχής και η προθυμία των μαθητών/τριών (91%) να επαναλάβουν τη συμμετοχή τους, αποτελούν ενδείξεις γνήσιας εμπλοκής και αποτελεσματικότητας της παρέμβασης. Η εγκυρότητα της αξιολόγησης θα μπορούσε να ενισχυθεί μέσω της χρήσης δομημένων εργαλείων, όπως ένα ερωτηματολόγιο (πριν και μετά την παρέμβαση) για τη μέτρηση της ενσυναίσθησης και της αίσθησης αποδοχής, καθώς και ρουμπρίκες παρατήρησης της συνεργατικής συμπεριφοράς από τους εκπαιδευτικούς και τα μέλη της ΕΔΥ.

Για μελλοντική έρευνα, προτείνεται η εφαρμογή παρόμοιων δράσεων σε διαφορετικά γνωστικά αντικείμενα και βαθμίδες εκπαίδευσης, η χρήση ποσοτικών εργαλείων μέτρησης συναισθηματικής νοημοσύνης, καθώς και η αξιολόγηση της επίδρασης σε μαθητές με πιο σοβαρές μαθησιακές ή ψυχοκοινωνικές δυσκολίες.

Συνολικά, η πιλοτική παρέμβαση καταδεικνύει το γεγονός ότι η διασύνδεση παιδαγωγικής, ψυχοκοινωνικής υποστήριξης και τεχνολογίας μπορεί να δημιουργήσει συνθήκες προαγωγής της συμπεριληψης. Η εστίαση σε αξίες όπως η ενσυναίσθηση και η αποδοχή ενισχύει την ψυχική ανθεκτικότητα και καλλιεργεί σχολικές κοινότητες στις οποίες κάθε μαθητής/τρια νιώθει πως έχει φωνή, θέση και αξία.